

сих модифікацій, вислідити їх розвій; далі — сі спостереження могли-б кинути ретроспективне світло і на розвій, що перейшли ті оповідання, нім прийшли до свого теперішнього вигляду в Повісти. Та автор не зробив сього, тай не міг зробити в коротенькім рефераті (лише про новгородські бані та пімсту Ольги дає деякі хоч коротенькі уваги). В кінці він на основі „не численних наведених фактів“ робить виводи, між иншим: що перероблюючи оповідання літописи, пізнійші книжники „майже побожно поводитись з текстом Повісти“; сей вивід трудно зробити навіть з фактів наведених д. К., бо в них бачимо не лише розширення основного текста новими подробицями й епізодами, робленне дублетів etc., але й перемінюванне (напр. в історії Аскольда і Дири). Слова автора про „простоту і брак штучности“ в оповіданню Повісти трохи роблять вражінне, як би він не признавав можливим *mutatis mutandis* перенести свої спостереження й на Повість, що теж показує дуже свідому роботу книжника-укладчика.

М. Г.

К. К. Никольській — Матеріали для історії древнерусскої духовної літератури (Извѣстія отд. русск. языка и слов. Академіи Наукъ, 1897, I с. 65—89).

Д. Нікольский, автор спеціальної студії про Клима Смолятича (обговореної нами в Записках т. V) в сій розвідці насамперед знайомить нас в своїм шуканням за „Словом о любви“, що Срезневський надавав Климу Смолятичу, але так неясно сказав про нього, що не знати, про яке „Слово“ він казав. Судячи по вказівкам Срезневського, д. Н. прийшов до виводу, що він розумів тут „Поученіє о любви“ в збірнику Новорусалимського монастиря XVI—XVII в., і подає се саме слово. Воно не має одначе ніяких натяків на Клима в титулі, і в змісті автор не находить ніяких вказівок які давали-б право надавати його Климу Смолятичу (крім його дуже механічно-компілятивного характера, що одначе не можна уважати характеристичною ознакою „Посланія“ Клима). В сумі і приналежність сього слова Климу, і тотожність його з Словом, про котре казав Срезневський, застають ся непевними.

Се перший розділ статі автора; дальші два присвячені писанням, що автор надає великоросійським письменникам — Кирилу Білозерському й Нилу Сорському.

М. Г.

М. Довнаръ-Запольскій — Изъ історіи литовско-польскої борьбы за Волинь (договори 1366 г.), К., 1896, с. 13—мапа (відбитка з київських „Университетскихъ Извѣстій“).

Д. Довнар-Запольскій застановляєть ся в своїй маленькій розвідці над одним неясним питанням з історії боротьби русько-литовської дер-

жави з Польщю за руські землі, а то про обопільні відносини двох умов, що датують ся р. 1366 обидві (документи самі дат не мають), одної загальної — литовських князів з Казимиром, другої сепаратної — Любарта з Казимиром. Автор приймає за доведену попередніми студіями автентичність обох умов і прилучаєть ся до гадки тих, що уважали умову сепаратну пізнійшою від загальної. Докладною аналізою сепаратної умови він доводить, що вона не стоїть в ніякій суперечности з загальною, і спеціяльно — границі володінь Казимира й Любарта не инакші, користнійші для Любарта (як приймали Филевич, Леонтович, Іванов), а згідні з умовою загальною. Ся справа і становить головний предмет розвідки, і автор доводить свій вивід основно, опираючись на означенях границь, старанно переведених на малу. Автор, значить, уважає сепаратну умову поясненнем деяких прогалин і неясностей загальної спеціяльно що до відносин Любарта до Казимира і висловляє на останку догад, що належить вона до рр. 1368—9; сї комбінації мають вже характер більш гіпотетичний, але автор не дуже на них, здаєть ся, і назирає.

М. Грушевський.

А. И. Яцимирскій — Мелкія замѣтки: I. Отреченныя молитвы и Коледарникъ; II. Запись съ упоминаніемъ Царя Болг. Симеона. (Извѣстія отд. русскаго языка и словесности Имп. Академіи Наукъ, 1897, II, стор. 356—360).

Рукописні матеріали, опубліковані д. Яцімирским у отєїх „дрібних увагах“, не надто важні, та й єго уваги не дуже. Апокріфічних молитов, винятих із сербо-молдавського рукопису XVIII в. — усього одна, від пропасниці (**Ѡ** грозніцѠ), таї то коротенька і не цікава. Те, що д. Яц. подає як другу молитву (з того самого рукопису), не є властиво молитва, а тзв. „Соломонів узел“, магичний знак, що прогонює біси; сей знак треба було написати „на пріснїм хлїбі на шкірці“ і дати з'їсти в недїлю до схід сонця чоловікови, якого вкусив скажений пес — і чоловік буде здоров. Він помагав і на иньші недуги. Колядник опублікований д. Яц. із того самого рукопису тим хиба цікавий, що не подібний до Колядників опублікованих Тіхонравовим (Памятники отреченной русской литературы II, 377—381). Та се ще не диво, бо ледви чи знайде ся два списки сего ворожбитського твору, що були-б зовсім однакові. В виясненє символіки, яка лежить у основі тих творів, д. Яц. навіть не пробує вдавати ся.

Із одної збірки „слів“ XVII в., писаної молдавським письмом, та мабуть із сербського оригіналу, д. Яц. подає ось яку записку, що читаєть ся на кінці рукопису: „а се многы црїе мждри вкшж и книги мншгы исписашж. Соломон пркмждръ вк паче вкскх члкъ